

Tisková zpráva

Postoje českých občanů k obraně ČR – únor 2020

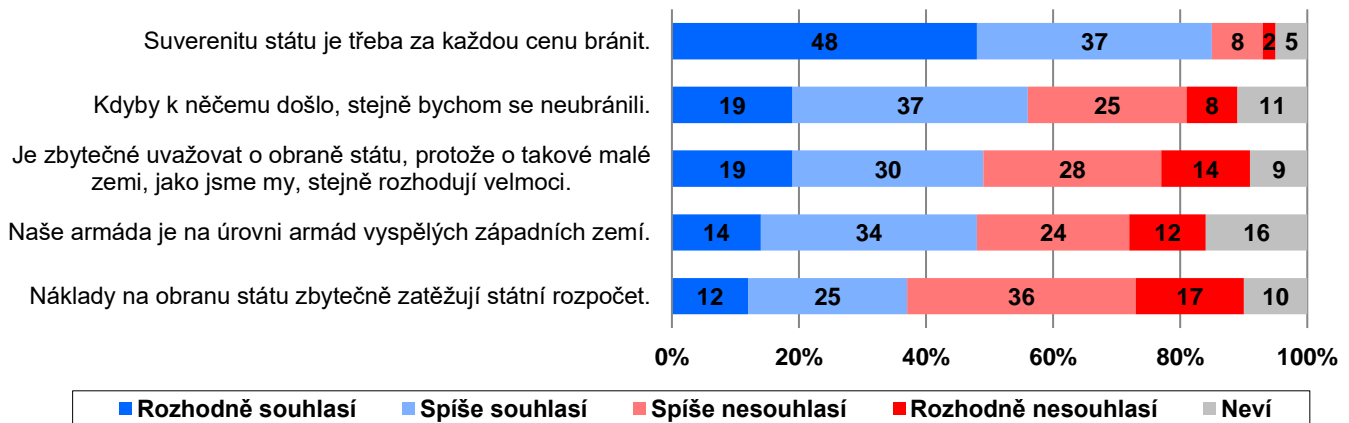
- ⊙ Česká veřejnost se většinově (85 %) shoduje, že suverenitu státu je třeba bránit za každou cenu.
- ⊙ I přes to více než polovina (56 %) respondentů pochybuje o schopnosti České republiky ubránit se, pokud by k něčemu došlo, oproti třetině dotázaných (33 %), která s tímto výrokem nesouhlasí.
- ⊙ Téměř polovina (49 %) respondentů nepovažuje obranu ČR za podstatnou, protože patříme mezi malé země, jejichž osud mají stejně v rukou velmoci, přičemž tento podíl je nejnižší od počátku měření v roce 1993.
- ⊙ V porovnání s předchozím šetřením dále vzrostl rozdíl (na 12 procentních bodů) mezi těmi, kdo považují armádu ČR na srovnatelné úrovni, jako jsou armády západních zemí, a těmi, kteří tento názor nesdílí.
- ⊙ Náklady na obranu jsou v posledních pěti šetřeních více podporované, než tomu bylo v předchozích letech (tedy mezi lety 2001 a 2013).

Zpracovala:
Radka Hanzlová
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 587; e-mail: radka.hanzlova@soc.cas.cz

V únorovém šetření dotazovalo Centrum pro výzkum veřejného mínění sadu otázek týkajících se postojů veřejnosti k NATO. Výsledky popisované v této zprávě se pojí s obecnými názory na obranu státu. Dotázaní konkrétně vyjadřovali míru souhlasu či nesouhlasu s výroky spojenými s obranou suverenity státu, schopností ovlivnit vlastní obranu a s armádou České republiky.

Graf 1: Míra souhlasu/nesouhlasu s výroky o obraně (v %)¹

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 1. - 13. 2. 2020, 1039 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

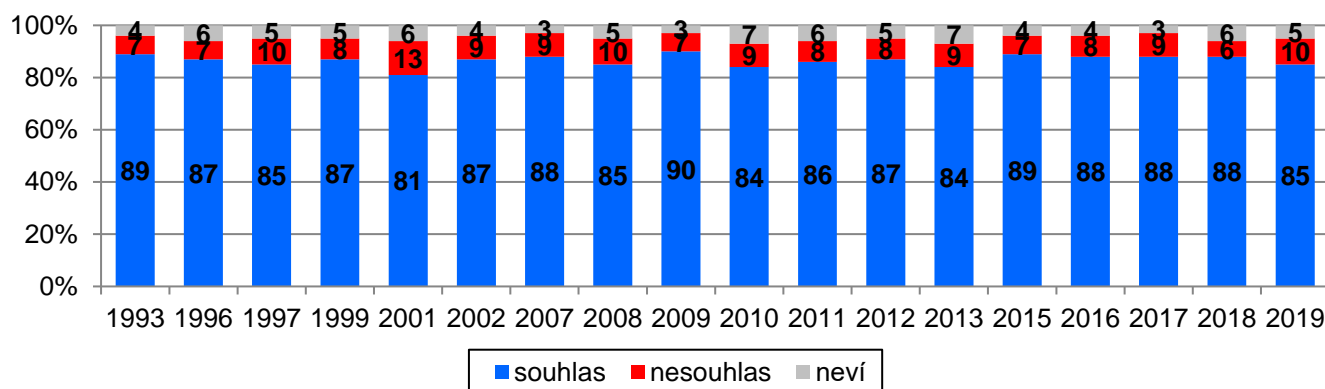
Česká veřejnost se většinově (85 %) shoduje, že suverenitu státu je třeba bránit za každou cenu. Pouze desetina (10 %) dotázaných s tímto tvrzením nesouhlasí. I přes to více než polovina (56 %) respondentů pochybuje o schopnosti České republiky ubránit se, pokud by k něčemu došlo, oproti třetině dotázaných (33 %), která s tímto výrokem

¹ Znění otázky: „Na obranu státu existují nejrůznější názory. Přečtu Vám některé a Vy mi prosím řekněte, zda s nimi souhlasíte nebo nesouhlasíte. a) Suverenitu státu je třeba za každou cenu bránit. b) Náklady na obranu státu zbytečně zatěžují státní rozpočet. c) Naše armáda je na úrovni armád vyspělých západních zemí. d) Kdyby k něčemu došlo, stejně bychom se neubránili. e) Je zbytečné uvažovat o obraně státu, protože o takové malé zemi, jako jsme my, stejně rozhodují velmoci.“ Varianty odpovědí: rozhodně souhlasí, spíše souhlasí, spíše nesouhlasí, rozhodně nesouhlasí.

nesouhlasí. Téměř polovina (49 %) respondentů nepovažuje obranu ČR za podstatnou, protože patříme mezi malé země, jejichž osud mají stejně v rukou velmoci. V opozici k tomuto výroku zůstávají více než dvě pětiny (42 %) české veřejnosti. Necelá polovina (48 %) respondentů pokládá úroveň naší armády za srovnatelnou s armádami západních zemí, více než třetina (36 %) dotázaných si pak myslí, že naše armáda je méně vyspělá než tyto armády. Pokud jde o náklady na obranu, ty vnímají jako zbytečnou zátěž pro státní rozpočet necelé dvě pětiny (37 %) českých obyvatel, více jak polovina (53 %) tento názor nesdílí (více viz graf 1).

Z dlouhodobého hlediska česká veřejnost vnímá jako podstatné bránit suverenitu státu (viz graf 2a), stabilně je proti tomuto názoru přibližně desetina respondentů (v průměru za sledované období 8 %). Aktuální výsledky jsou statisticky srovnatelné se všemi dosud realizovanými výzkumy vyjma roku 1993, 2001, 2009 a 2015.

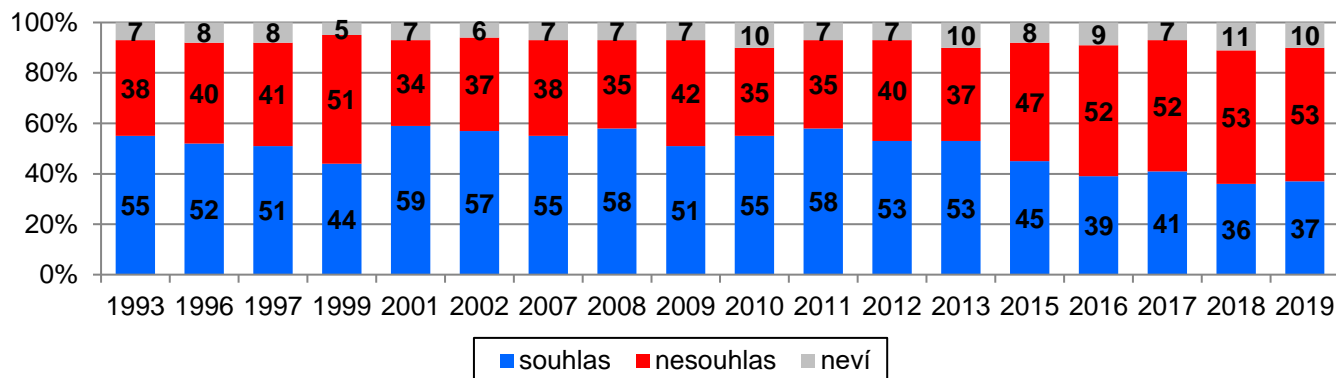
Graf 2a: Suverenitu státu je třeba za každou cenu bránit - časové srovnání (v %)

Poznámka: Údaje v grafu představují součty podílů „rozhodně souhlasí“ + „spíše souhlasí“, respektive „rozhodně nesouhlasí“ + „spíše nesouhlasí“.
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Náklady na obranu jsou v posledních pěti šetřeních více podporované, než tomu bylo v předchozích letech (tedy mezi lety 2001 a 2013), kdy v české společnosti převažoval názor, že náklady na obranu jsou jen zbytečnou zátěží pro státní rozpočet. V aktuálním šetření bylo dosaženo druhé nejnížší hodnoty souhlasu s tímto výrokem (37 %). Podpora investování do armády ze strany státu je tedy výraznější především v posledních čtyřech letech, dále pak byla i v roce 1999. Proti tvrzení, že náklady na obranu jsou jen zbytečnou zátěží státního rozpočtu, se v aktuálním výzkumu postavila nadpoloviční většina občanů, stejně jako v letech 1999, 2016, 2017 a 2018. Dle aktuálního šetření na toto tvrzení nemá desetina (10 %) dotázaných názor a zvolila možnost „neví“ (viz graf 2b).

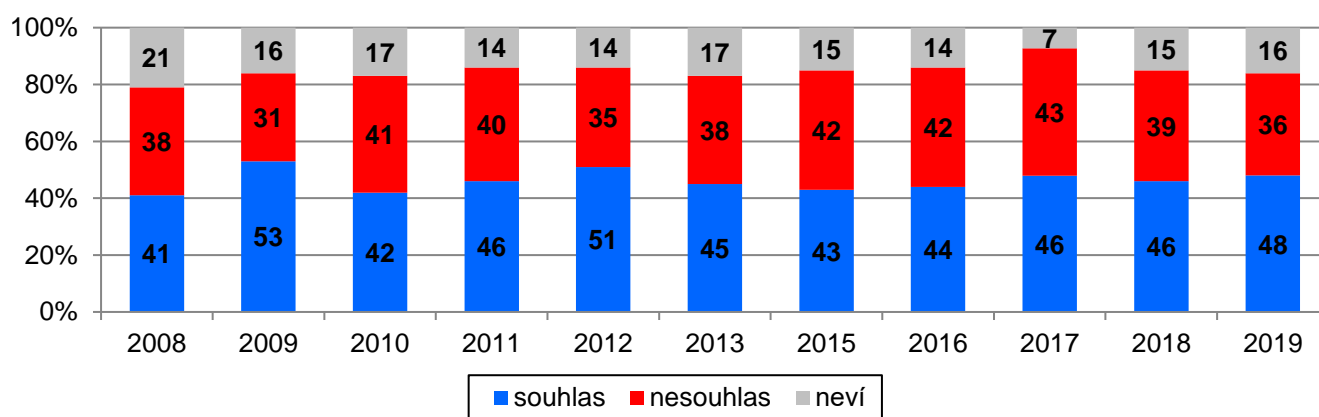
Graf 2b: Náklady na obranu státu zbytečně zatěžují státní rozpočet – časové srovnání (%)

Poznámka: Údaje v grafu představují součty podílů „rozhodně souhlasí“ + „spíše souhlasí“, respektive „rozhodně nesouhlasí“ + „spíše nesouhlasí“.
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

V případě srovnání armády ČR s armádami západních zemí byl v letech 2015 až 2017 patrný trend poměrně stabilního a přibližně stejného podílu respondentů, kteří s výrokem o jejich srovnatelnosti souhlasí i nesouhlasí (okolo 45 %). Do dalšího šetření v roce 2018 však podíl nesouhlasících poklesl a rozdíl mezi souhlasem a nesouhlasem stoupl na úroveň 7 procentních bodů a výrazně se přiblížil šetření z roku 2011 a 2013. Aktuální výzkum loňský výsledek ještě posílil, neboť nesouhlas poklesl o další 3 procentní bodů na nejnižší úroveň od roku 2009 a rozdíl mezi souhlasem a nesouhlasem se zvýšil na 12 procentních bodů. Podíl těch, kteří nemají na výrok o srovnatelnosti naší armády s armádami západních zemí vyjasněný názor a volí odpověď „nevím“, dosahuje 16 % dotázaných, což odpovídá dlouhodobému průměru (15 %) (více viz graf 2c).

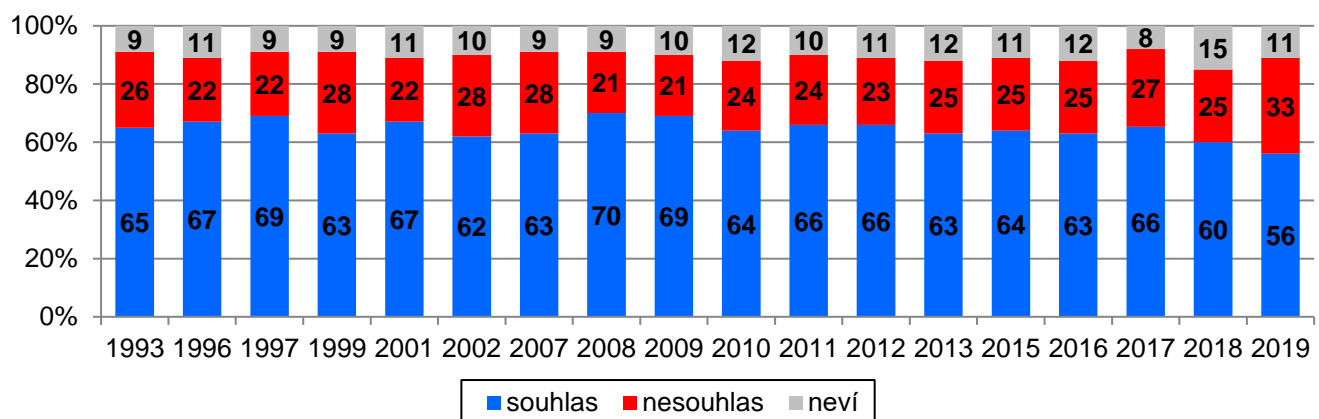
Graf 2c: Naše armáda je na úrovni armád vyspělých západních zemí – časové srovnání (%)

Poznámka: Údaje v grafu představují součty podílů „rozhodně souhlasí“ + „spíše souhlasí“, respektive „rozhodně nesouhlasí“ + „spíše nesouhlasí“.
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Na schopnost ubránit se v případě hrozby měla česká veřejnost poměrně stabilní názor v čase, ale výsledky posledních dvou výzkumů ukazují na pokles negativního smýšlení, neboť podíl těch, kteří souhlasí s výrokem, že kdyby k něčemu došlo, stejně bychom se neubránili, postupně klesá. Mezi roky 2017 a 2018 podíl souhlasících poklesl o 6 procentních bodů a v aktuálním výzkumu o další 4 procentní body na dosud nejnižší hodnotu (56 %) od počátku měření (tj. v roce 1993). Zároveň podíl těch, kteří s tvrzením o neschopnosti naší země ubránit se v případě hrozby nesouhlasí, oproti předchozímu výzkumu vzrostl o 8 procentních bodů na dosud nejvyšší hodnotu (33 %). V porovnání s výzkumem z roku 2008, kdy byli respondenti k možnosti naší obrany naopak nejskeptičtější, je rozdíl mezi souhlasem 14 procentních bodů (více viz graf 2d). Přibližně desetina (11 %) dotázaných se k tomuto výroku nedokázala vyjádřit a zvolila proto variantu „nevím“.

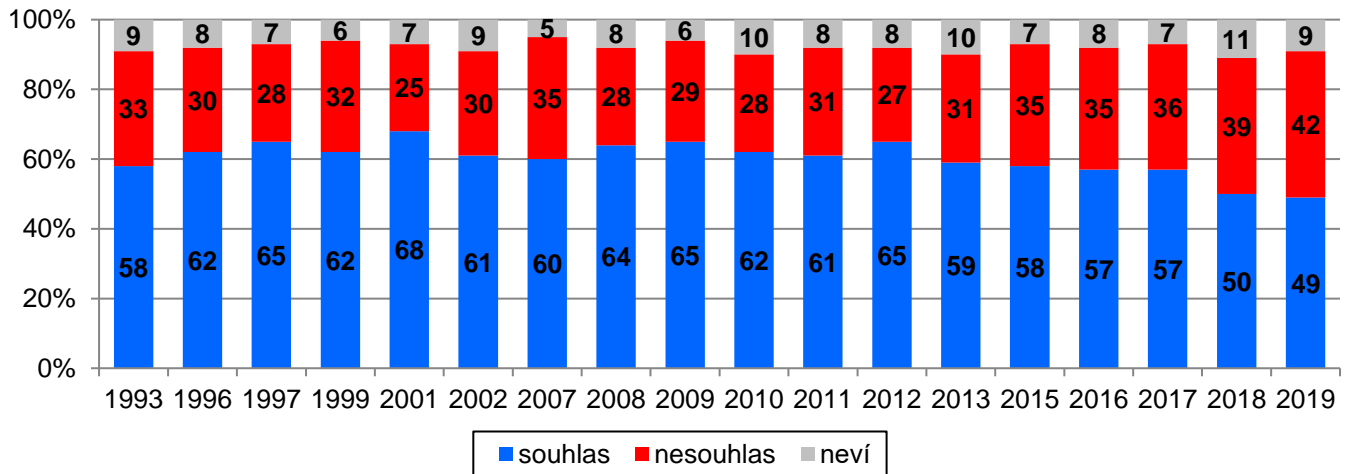
Graf 2d: Kdyby k něčemu došlo, stejně bychom se neubránili – časové srovnání (%)

Poznámka: Údaje v grafu představují součty podílů „rozhodně souhlasí“ + „spíše souhlasí“, respektive „rozhodně nesouhlasí“ + „spíše nesouhlasí“.
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Z grafu 2e vidíme, že česká veřejnost dlouhodobě považuje otázku obrany ČR za zbytečnou, neboť osud takové malé země je stejně v rukou velmocí. I přesto tento názor v posledních letech mírně oslabuje a pozvolna stoupá podíl lidí, kteří nepovažují úvahy o možnostech obrany ČR za zbytečné. Nastolený trend potvrdilo i aktuální šetření, kdy podíl souhlasících s výrokem o zbytečnosti obrany naší země dosahuje 49 %, což je nejnižší naměřená hodnota od počátku sledování v roce 1993 a podíl těch, kteří s tímto výrokem nesouhlasí, naopak dosahuje dosud nejvyšší naměřené hodnoty (42 %). Necelá desetina (9 %) dotázaných nemá k tomuto výroku jasné stanovisko a volí možnost „nevím“.

Graf 2e: Je zbytečné uvažovat o obraně státu, protože o takové malé zemi, jako jsme my, stejně rozhodují velmocí – časové srovnání (%)

Poznámka: Údaje v grafu představují součty podílů „rozhodně souhlasí“ + „spíše souhlasí“, respektive „rozhodně nesouhlasí“ + „spíše nesouhlasí“.
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v20-02</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>1. - 13. 2. 2020</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Vážení dat:</i>	<i>Vzdělání X NUTS 2, věk X NUTS 2, pohlaví X kraj, velikost místa bydliště X věk, vzdělání X věk</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr a vážení dat:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1039</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>182</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PM.40</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>pm200312b</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>12. března 2020</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Radka Hanzlová</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.
